

Штомесячны навукова-тэарэтычны і
інфармацыйна-метадычны часопіс

Выдаецца са студзеня 1992 года

7 (31) 1994

АДУКАЦЫЯ І ВЫХАВАННЕ

Заснавальнікі —
Міністэрства адукацыі
Рэспублікі Беларусь

Нацыянальны інстытут
адукацыі

Калектыў рэдакцыі
часопіса "Адукацыя і
выхаванне"

Образование и воспитание

*

Education and upbringing

*

Bildung und Erziehung

Галоўны рэдактар
У.П.Пархоменка

Рэдакцыйная калегія

І.П.Граковіч

Р.Я.Грынкевіч

Н.Ю.Зайцава (намеснік

галоўнага рэдактара)

Г.Р.Клябанаў

М.І.Латыш

Я.А.Пастушэнка

І.І.Паўлоўскі

Л.А.Пергаменшчык

В.І.Стражаў

М.А.Супрановіч (адказны

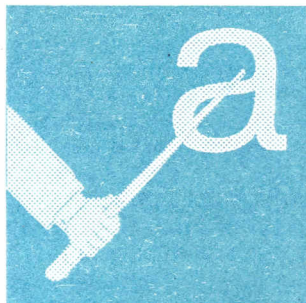
сакратар)

І.А.Фурманаў

Г.У.Швяцова

Мінск
1994

Навуковы гістарычны
часопіс адукацыі і
выхавання
ВІСНАВАК

Аб новых канцэптуальных падыходах да праектавання адукацыйнага працэсу ў сістэме павышэння кваліфікацыі

А.І.Жук,

кандыдат
педагогічных навук,
рэктар ІПК і
перападрыхтоўкі
кіруючых работнікаў і
спецыялістаў адукацыі

Сусветны вопыт пацвердзіў, што выйсці з палітычнага і эканамічнага крызісу без прыярытэту адукацыі ў грамадстве немагчыма. Права чалавека атрымліваць яе на працягу ўсяго жыцця ўжо сёння становіцца вядучым, бо без гэтага ён не зможа рэалізаваць ніякія іншыя свае правы. Высокі ўзровень адукаванасці з'яўляецца неабходнай умовай поспеху асобы ў прафесійнай, грамадскай дзейнасці і перадумовай яе шчасця.

Таму востра паўстае праблема бесперапыннага абнаўлення адукацыйнай сістэмы, а значыць, бесперапыннага прафесійнага росту педагогічнай культуры настаўнікаў і кіраўнікоў навучальных устаноў. Патрабуецца новы педагог, здольны працаваць нестандартна. Такая ж праца вымагае высокай агульнай і

рэфлексійнай культуры, інавацыйнага мыслення, дыягнастычнага падыходу да справы, здольнасці пастаянна і крытычна аналізаваць яе эфектыўнасць. Асноўнай задачай павышэння кваліфікацыі на ўсіх узроўнях з'яўляюцца развіццё творчага мыслення, выпрацоўка пошукавага падыходу да працы, а не проста ўзбраенне педагога, кіраўніка сферы адукацыі новай інфармацыяй. Лагічна дапусціць, што функцыі, якія развіваюць і выхоўваюць, будуць вядучымі і павінны стаць асноўным аб'ектам навукова-даследчай работы ўсіх педагогічных ВНУ, ІПК і ІУН.

Даследчай накіраванасць навучання і выхавання ў школе непазбежная як вядучы прынцып педагогічнай дзейнасці. Ён уключае дыягнастычны падыход да вырашэння навучальна-выхаваўчых задач, аналіз і

ацэнку дзейнасці, яе бесперапыннае ўдасканаленне на аснове перадавога вопыту і новых ідэй у навучы. Укараненне педагогічнай навукі ў практыку становіцца важнейшай задачай усіх кіраўніцкіх структур ад дырэктара школы да супрацоўнікаў Міністэрства адукацыі.

Сёння ў Беларусі адчуваецца востры недахоп навукова-педагогічных кадраў. Таму побач з педагогічнымі ВНУ, цэнтрамі падрыхтоўкі навуковых кадраў павінны стаць ІПК і ІУН, якія непасрэдна працуюць з адоранымі педагогамі-практыкамі, творчымі настаўнікамі, педагогамі-даследчыкамі.

Такі вопыт у рэспубліцы назапашаны. Гэта стварае перадумовы для ператварэння ІПК і ІУН у навучальна-навукова-даследчыя ўстановы новага тыпу, якія па статусе можна прыраўняць да універсітэтаў.

Значыць, неабходна карэнным чынам змяніць змест і тэхналогіі павышэння кваліфікацыі педагогічных і кіраўніцкіх кадраў, паколькі магчымасць укаранення інавацый у сістэму адукацыі вызначаецца здольнасцямі тых людзей, якія будуць здзяйсняць гэтыя перабудовы. Многія вялікія і малыя адукацыйныя рэформы ў свеце і ў былым СССР не дасягнулі поспеху з-за непадрыхтаванасці кадраў.

Таму важна прадугледзець фармаванне спецыфічнай інавацыйнай пазіцыі работнікаў адукацыі ўсіх узроўняў, якія валодаюць культурай праектна-тэхналагічнага мыслення, зарыентаваны на стварэнне, падтрымку і ўкараненне новых праектаў.

Такім чынам, павышэнне кваліфікацыі павінна ўключаць не толькі аказанне слухачам паслуг у адпаведнасці з іх патрэбнасцямі і інтарэсамі, але і мадэляванне інавацыйнай педагогічнай і кіраўніцкай дзейнасці, г.зн. падрыхтоўку аўтараў адукацыйных праектаў.

Пад адукацыйнымі праектамі разумеюцца новыя педагогічныя або кіраўніцкія структуры, фрагменты зместу адукацыі, больш эфектыўныя

формы, метады, метадыкі навучання і выхавання навучэнцаў. Форма прадукту адукацыйнага праекта павінна змяшчаць яго канцэпцыю, змест і праграму рэалізацыі (тэхналогію). Такая форма работы дасць магчымасць навучыць слухачоў спецыфічнай творчай праектна-тэхналагічнай дзейнасці па стварэнні інавацыйнага прадукту.

Пры дадзеным падыходзе логіка арганізацыі адукацыі ў сістэме ПК уключае наступныя этапы: праблематызацыю (матывацыю), арыентаванне, матэрыялізацыю (разам з блокам новай інфармацыі), першыя доследы (улічваючы рэфлексію), творчую канструктыўную дзейнасць, вынікам якой з'явіцца адукацыйны праект. У гэтым выпадку асноўныя формы арганізацыі ПК будуць звязаны з выкарыстаннем актыўных метадаў калектыўнай дзейнасці: арганізацыйна-дзейнасных і ролевых гульняў, семінараў, дыскусій, «круглых сталаў», экспертных ацэнак, творчых лабараторый і інш.

У выніку кожны слухач стане творцам, аўтарам уласнага адукацыйнага праекта. Яго ён і будзе рэалізоўваць у педагогічнай або кіраўніцкай дзейнасці пасля заканчэння курсаў. У гэтым сэнсе павышэнне кваліфікацыі можна разглядаць як адукацыю, якая мае вышэйшую ступень матывацыі і накіравана на авалоданне здольнасцямі творчай дзейнасці і самаўдасканаленне, самаразвіццё асобы педагога.

Практыка паказвае — рэалізацыя новых задач, што паўстаюць перад установамі сістэмы ПК, стрымліваецца існуючай структурай іх функцыянавання. Сёння мадэль ІПК (факультэты, кафедры, як у ВНУ) стрымлівае разгортванне новых тэхналогій адукацыйнага працэсу на курсах. Справа ў тым, што комплексны падыход да навучання кожнай катэгорыі слухачоў (распрацоўка канцэпцыі курсаў, зместу і тэхналогій навучання, іх практычная рэалізацыя, у тым ліку ўваходная і выніковая дыягностыкі) прадугледжвае

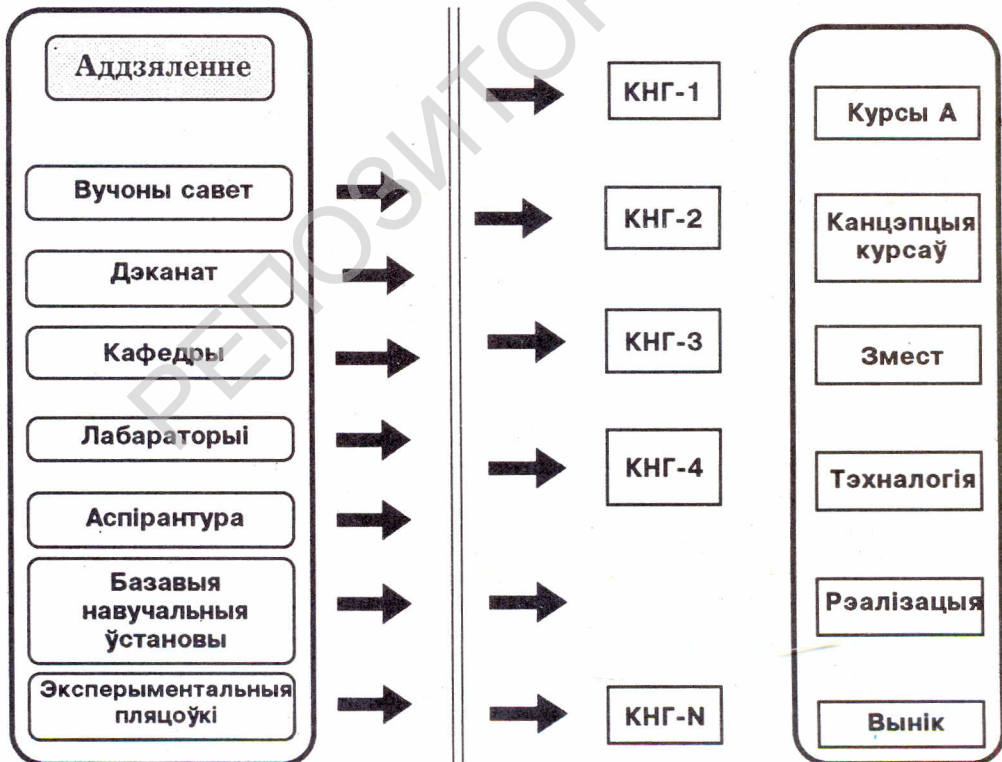
ўключэнне ў арганізацыю і правядзенне навучання выкладчыкаў розных кафедраў, метадыстаў факультэтаў і метадычнага цэнтра, выкладчыкаў з пагадзіннай аплатай з мэтай забеспячэння высокага навукова-метадычнага ўзроўню зместу, адзінства формы, метадаў навучання і кантролю.

Цяпер у ІПК адукацыі ствараюцца комплексныя навукова-метадычныя групы (КНГ), якія забяспечваюць распрацоўку і выносяць на абмеркаванне Вучонага савета наступныя дакументы: навучальны план, праграму, тэхналогію ПК, метадычнае забеспячэнне, метадыкі дыягностыкі і карэкцыі. Адначасова

разглядаецца і зацвярджаецца магчымы кантынгент прафесарска-выкладчыцкага саставу. Ён будзе працаваць са слухачамі з першага да апошняга дня заняткаў. КНГ праводзіць глыбокі аналіз з улікам назіранняў, ходу заняткаў, думак слухачоў і выніковай дыягностыкі, уносіць карэктывы.

Для рэалізацыі вызначанага падыходу ўзнікае патрэбнасць у стварэнні прынцыпова новых навукова-навучальна-метадычных падраздзяленняў ІПК (аддзяленняў) у складзе факультэта, базавай кафедры, навуковай лабараторыі з прыцягненнем аспірантаў, педагогаў-практыкаў з базавых навучальных устаноў і

Прапануем структурна-функцыянальную схему падрыхтоўкі і правядзення курсаў ПК на новай аснове.

экспериментальных пляцовак інстытута. Менавіта такія падраздзяленні здолеюць забяспечваць высокі навукова-метадалагічны і метадычны ўзровень адукацыйнага працэсу ў ІПК, накіраванага на распрацоўку сумесна са слухачамі інавацыйных тэхналогій і навучанне механізмам іх укаранення. У гэтым выпадку будуць аптымальна рэалізаваны прынцыпы навуковасці, паслядоўнасці, перспектывнасці, шырокага выкарыстання перадавога педагогічнага вопыту ў павышэнні кваліфікацыі кадраў адукацыі.

Комплексны аналіз праведзеных курсаў (нагляданне, тэставанне,

анкетаванне, інтэрв'юіраванне, выпускныя работы слухачоў) паказвае, што пры гэтым забяспечваецца:

1) высокая ступень матывацыі слухачоў;

2) рэалізацыя асобна-арыентаванага навучання;

3) выхаванне рэфлексіўнай культуры слухачоў;

4) набыццё вопыту творчай праектна-тэхналагічнай дзейнасці па «вырошчванні» інавацыйных змяненняў у сістэме адукацыі.

Стварэнне новай структуры ІПК патрабуе перагляду нарматыўнай базы арганізацыі навучальнага працэсу ў сістэме павышэння кваліфікацыі.

AiB